

Міністерство освіти і науки України
Державна наукова установа
«Інститут освітньої аналітики»

Пропозиції щодо гармонізації системи освітніх показників адміністративної звітності України з європейськими практиками у сфері дошкільної освіти

2026

НАУКОВИЙ КОЛЕКТИВ АВТОРІВ

Литвинчук А.О., директор, к.е.н., старший дослідник;

Терещенко Г.М., заступник директора з науково-організаційної роботи, к.е.н., старший науковий співробітник;

Кир'янов А. В., заступник директора з науково-проектної роботи та ІТ;

Ткаченко В. В., завідувач сектора дошкільної освіти відділу освітньої статистики і аналітики;

Іриневич Ю. В., заступник начальника відділу адміністрування освітніх інформаційних систем, к.е.н.

Зміст

ВСТУП	4
1. Система збору та формування даних у сфері дошкільної освіти України.....	6
2. Аналітичний потенціал даних дошкільної освіти	12
3. Методологічні обмеження та зіставність даних у міжнародному контексті	14
4. Порівняння законодавчих підходів України та ЄС у сфері статистики дошкільної освіти	23
5. Методологічні й інституційні напрями гармонізації системи освітніх даних у сфері дошкільної освіти.....	28
ВИСНОВКИ.....	38

ВСТУП

У межах євроінтеграційного курсу Україна взяла на себе зобов'язання щодо гармонізації системи освітніх показників, а також підходів до формування освітньої статистики й адміністративної звітності відповідно до стандартів Європейського Союзу. Важливою складовою цього процесу є узгодження змісту даних, процедур їх формування та можливостей подальшого використання з міжнародними підходами, що застосовуються у сфері освітньої статистики.

У межах виконання комплексного наукового дослідження з гармонізації освітньої адміністративної та статистичної звітності підготовлено серію аналітичних матеріалів, присвячених окремим рівням освіти. Ця аналітична довідка зосереджена на сфері дошкільної освіти як першому рівні освітньої системи, що має специфічні особливості організації освітнього процесу, обліку контингенту дітей і формування статистичних показників.

На сьогодні в Україні функціонує система адміністративної звітності у сфері дошкільної освіти, ключовим елементом якої є форма державної статистичної звітності № 85-к «Звіт про діяльність закладу дошкільної освіти». Збір та обробка даних здійснюються в автоматизованому режимі із використанням програмно-апаратного комплексу «АІКОМ», що забезпечує централізоване накопичення інформації на національному рівні. Наявна система дозволяє формувати значний обсяг даних щодо контингенту дітей, мережі закладів, кадрового забезпечення та організації освітнього процесу.

Водночас чинна модель формування даних базується переважно на агрегованій звітності на рівні закладу, що обмежує можливості їх гнучкого використання відповідно до міжнародних підходів. Такий підхід ускладнює формування частини показників, що застосовуються в межах спільного збору даних UOE (UNESCO Institute for Statistics, OECD, Eurostat), зокрема показників, пов'язаних із інтенсивністю участі дітей в освітніх програмах, розрахунком еквівалента повної зайнятості педагогічних працівників (FTE), а

також класифікацією освітніх програм за підрівнями ISCED. Як наслідок, можливості міжнародної зіставності національних даних у сфері дошкільної освіти залишаються обмеженими.

В умовах розвитку підходів до управління на основі даних (data-driven governance) зростає потреба в підвищенні гнучкості та деталізації освітніх даних, зокрема на рівні дошкільної освіти, де специфіка освітніх послуг, режимів участі дітей та організації роботи педагогічного персоналу потребує більш точного обліку. Це передбачає перехід від фіксації узагальнених показників до формування інформації на рівні первинних записів, що дозволяє описувати освітні процеси через характеристики здобувачів освіти, педагогічних працівників, освітніх послуг і подій участі.

Метою цієї аналітичної записки є оцінювання ступеня відповідності системи освітніх показників у сфері дошкільної освіти міжнародним підходам, визначення ключових методологічних розривів та окреслення напрямів гармонізації національної системи освітніх даних із європейськими практиками.

Аналітичну записку підготовлено в межах виконання II етапу науково-дослідної роботи «Комплексне наукове дослідження з гармонізації освітньої адміністративної та статистичної звітності в Україні зі стандартами ЄС: методологія, інструментарій, імплементація» (державний реєстраційний № 0125U003553), що здійснюється за рахунок бюджетних коштів відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 25.08.2025 № 1174-2.

1. Система збору та формування даних у сфері дошкільної освіти України

Сучасна система дошкільної освіти в Україні функціонує не лише як мережа закладів і освітніх практик, а як структурована інформаційна система, у якій дані виступають ключовим ресурсом управління. У цьому контексті формування статистики дошкільної освіти є невід'ємною складовою державної освітньої політики, що забезпечує інформаційну основу для аналізу, планування та прийняття управлінських рішень.

Нормативно-правові засади цієї системи визначені Законом України «Про дошкільну освіту»¹, який закріплює обов'язковість формування цілісної системи збору та обліку даних. На законодавчому рівні встановлено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування забезпечують ведення обліку дітей дошкільного віку, мережі закладів дошкільної освіти, педагогічних працівників та умов освітнього середовища, тоді як заклади освіти відповідають за достовірність і своєчасність подання відповідної інформації до державних інформаційних систем.

Таким чином, нормативна модель формує багаторівневу систему статистичного обліку, у якій поєднуються державне регулювання, інституційна відповідальність і цифрова інфраструктура. У її межах визначено ключові складові статистичного опису дошкільної освіти.

Першою з них є **облік дітей дошкільного віку**, який є центральним елементом системи. Він виходить за межі формального підрахунку і набуває функції інструменту оцінювання доступності освіти, дозволяючи ідентифікувати контингент дітей, фіксувати їх участь у дошкільній освіті й оцінювати рівень охоплення.

Другою складовою є **облік закладів дошкільної освіти**, що відображає інституційну спроможність системи. Його здійснення передбачає охоплення всієї сукупності закладів незалежно від форми власності, їх класифікацію й

---

¹ Про дошкільну освіту : Закон України від 06.06.2024 № 3788-IX (дата оновлення: 01.01.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>.

аналіз територіального розміщення, що дозволяє оцінити рівномірність доступу до освітніх послуг.

Третій компонент – **облік педагогічних працівників**, який забезпечує оцінювання кадрового потенціалу системи. Цей блок статистики дозволяє визначити чисельність і структуру персоналу, а також виявити кадрові дисбаланси, що є критично важливим для забезпечення якості освітнього процесу.

Четвертою складовою є **оцінка умов освітнього середовища**, що відображає якісні характеристики функціонування системи, включно з безпечністю, доступністю, інклюзивністю та відповідністю встановленим стандартам. У сукупності ці елементи формують цілісну модель статистичного опису дошкільної освіти.

Методологічну основу формування статистичних даних забезпечує Державна служба статистики України в межах державного статистичного спостереження «Мережа та діяльність закладів освіти»², яке визначає систему показників і правила їх формування. Ця система охоплює інфраструктурні, демографічні, кадрові й організаційні характеристики функціонування дошкільної освіти, забезпечуючи комплексний опис галузі.

Інституційна структура системи статистики дошкільної освіти має багаторівневий характер і функціонує як підсистема загальнонаціональної статистичної системи. Вона поєднує механізми державного статистичного спостереження та адміністративного збору даних, що виконують взаємодоповнювальні функції (рис. 1).

---

² Методологічні положення державного статистичного спостереження «Мережа та діяльність закладів освіти». Державна служба статистики України. 2025. URL: https://stat.gov.ua/sites/default/files/2026-03/05_2025.pdf.

Рис. 1. – Ієрархічна структура статистики дошкільної освіти України

Складено авторами.

Ключову роль у формуванні офіційної статистики відіграє Державна служба статистики України, яка забезпечує методологію, узагальнення та оприлюднення статистичної інформації, а також її передачу до міжнародних організацій. Паралельно Міністерство освіти і науки України за участі ДНУ «Інститут освітньої аналітики» здійснює збір адміністративних даних, їх аналітичне опрацювання та використання для формування і реалізації освітньої політики.

Збір первинної інформації здійснюється на рівні закладів дошкільної освіти шляхом заповнення форми державної статистичної звітності № 85-к «Звіт про діяльність закладу дошкільної освіти за рік». Дані вносяться до програмно-апаратного комплексу «АІКОМ», який є інтеграційною платформою для накопичення, верифікації та подальшого використання інформації.

У межах цієї системи забезпечується поетапна обробка даних – від їх первинного введення до узагальнення на національному рівні. Важливу роль відіграють місцеві органи управління освітою, які здійснюють верифікацію даних, контроль їх повноти та логічної узгодженості, а також формують узагальнені показники на регіональному рівні.

Ієрархічна структура статистики дошкільної освіти в Україні є багаторівневою системою органів управління й установ, що забезпечують збір, обробку, узагальнення та використання статистичних даних. Вона побудована за принципом вертикальної інтеграції інформаційних потоків – від первинного рівня закладів освіти до центральних органів державної влади.

Процес формування статистичної інформації охоплює декілька послідовних етапів – від збору первинних даних до їх узагальнення на національному рівні. Важливою складовою цього процесу є багаторівнева система перевірки якості даних, що включає ідентифікацію респондентів, контроль повноти введення інформації, перевірку логічної узгодженості показників, а також виявлення аномалій шляхом порівняння даних у динаміці. У разі виявлення невідповідностей органи державної статистики здійснюють

уточнення інформації з респондентами, після чого дані коригуються та доопрацьовуються.

Завершальним етапом є агрегування статистичних показників, які узагальнюються на рівні територіальних громад, регіонів і країни в цілому та використовуються для формування офіційної статистичної інформації й аналітичних матеріалів.

У цілому система формування статистики дошкільної освіти в Україні характеризується чіткою ієрархічною архітектурою та комплексним підходом до збору й обробки даних, що дозволяє отримувати узагальнене уявлення про стан мережі закладів, рівень доступності освіти та кадрове забезпечення галузі.

Водночас розвиток цифрових інструментів, зокрема ПАК «АІКОМ», зумовлює поступову трансформацію цієї системи – від моделі періодичної звітності до моделі управління даними, орієнтованої на їх оперативне використання. Це розширює можливості аналітичного опрацювання інформації та створює передумови для формування показників, необхідних для оцінювання ефективності функціонування системи дошкільної освіти.

Подальший розвиток статистики дошкільної освіти пов'язаний із необхідністю вдосконалення підходів до інтеграції даних, підвищення їх якості та розширення аналітичного потенціалу, що є важливим у контексті забезпечення зіставності з міжнародними стандартами.

Узагальнюючи, інституційна структура статистики дошкільної освіти України поєднує централізоване статистичне виробництво та децентралізований збір адміністративних даних, забезпечуючи багаторівневу інтеграцію інформаційних потоків. Її функціонування відображає поступовий перехід до моделі доказово орієнтованого управління (evidence-based policy), у межах якої статистика виступає не лише інструментом моніторингу, а й елементом інституційної інфраструктури державної освітньої політики.

Таким чином, система збору та формування даних у сфері дошкільної освіти України характеризується поєднанням нормативно визначених вимог,

багаторівневої інституційної організації та цифрової інфраструктури. Її розвиток відображає поступовий перехід від моделі статистичного обліку до моделі управління на основі даних, що відповідає сучасним підходам до формування освітньої політики та створює передумови для інтеграції в міжнародний статистичний простір.

2. Аналітичний потенціал даних дошкільної освіти

У сфері дошкільної освіти ключовим джерелом адміністративних даних є оновлена форма державної статистичної звітності № 85-К «Звіт про діяльність закладу дошкільної освіти за рік»³, збір якої здійснюється в електронному вигляді через програмно-апаратний комплекс «АІКОМ». Це відображає інтеграцію дошкільної освіти до єдиної цифрової інфраструктури освітніх даних та уніфікацію підходів до їх збору і обробки.

З огляду на завдання формування політики на основі доказових даних (evidence-based policymaking), важливим є не лише обсяг зібраної інформації, а й її аналітична придатність. У цьому контексті доцільно розглянути структуру показників форми № 85-К через призму їх управлінського значення (табл. 1).

Таблиця 1

Структурні компоненти форми 85-К та їх управлінське значення

Категорія показників	Зміст показників	Управлінське значення (для ЕВРМ)
Контингент вихованців	Кількість дітей за віком, статтю, формою здобуття освіти та місцем проживання	Прогнозування мережі закладів дошкільної освіти, планування фінансування на рівні громад
Інклюзія	Кількість дітей з ООП за категоріями та рівнями підтримки, наявність інклюзивних груп та асистентів	Планування ресурсів для інклюзивної освіти (зокрема корекційної субвенції), оцінка доступності
Кадри	Освіта, вік, стаж, категорія персоналу, педагогічне навантаження	Аналіз дефіциту кадрів, прогнозування кадрових потреб і планування підвищення кваліфікації
Матеріально-технічна база та безпека	Стан приміщень, наявність укриттів, технічне та цифрове обладнання	Оцінка безпечності та готовності закладів до очного функціонування в умовах воєнних ризиків

Складено авторами.

Як видно з наведених у табл. 1 даних, форма № 85-К забезпечує збір базових показників, що охоплюють ключові компоненти функціонування

³ Про затвердження форми звітності з питань діяльності закладів дошкільної освіти та інструкції щодо її заповнення : наказ Міністерства освіти і науки України від 29.07.2025 № 1084. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1311-25#Text>.

системи дошкільної освіти – контингент дітей, інклюзію, кадрове забезпечення та матеріально-технічну базу. Така структура даних дозволяє здійснювати базове аналітичне забезпечення управлінських рішень, зокрема у частині планування мережі закладів, розподілу ресурсів, оцінювання кадрових потреб і створення безпечних умов функціонування закладів.

Запровадження електронного збору даних через ПАК «АІКОМ» суттєво підвищило оперативність отримання інформації, її цілісність та узгодженість, що створює передумови для більш системного використання даних у процесах управління. Це відповідає сучасним підходам до організації освітньої статистики та забезпечує можливість інтеграції національних даних у міжнародний інформаційний простір.

Водночас аналітичний потенціал цих даних визначається не лише їх наявністю, а й принципами формування. Як зазначено в попередньому розділі, ключовою особливістю національної системи є агрегований характер даних, що обмежує можливості їх використання для більш глибокого аналізу.

У цьому контексті форма № 85-К забезпечує передусім ресурсно-орієнтований опис системи дошкільної освіти, який є достатнім для загального моніторингу її функціонування на рівні громад і регіонів. Водночас можливості формування індикаторів, що відображають індивідуальні освітні траєкторії, регулярність відвідування або фактичну доступність освіти для окремих груп дітей, залишаються обмеженими.

Таким чином, індикатори дошкільної освіти, що формуються на основі форми № 85-К, загалом відповідають поточним управлінським потребам у частині обліку ресурсів і базових характеристик системи, проте лише частково забезпечують аналітичні можливості, необхідні для повноцінного впровадження підходів *evidence-based policymaking*.

Це зумовлює необхідність подальшого розвитку системи освітніх даних у напрямі підвищення їх деталізації, розширення спектра показників та поступового переходу до моделей, що дозволяють відображати не лише ресурси, а й результати та доступність дошкільної освіти.

3. Методологічні обмеження та зіставність даних у міжнародному контексті

З урахуванням виявлених особливостей формування та використання адміністративних даних у сфері дошкільної освіти доцільно розглянути їх методологічну зіставність із міжнародними підходами.

Європейські підходи до формування статистики дошкільної освіти ґрунтуються на методології спільного збору даних UOE⁴, що адмініструється UNESCO-UIS, OECD та Eurostat і передбачає застосування узгоджених понять, класифікацій і правил формування показників. Основною метою UOE є забезпечення міжнародно порівнюваних даних щодо участі в освіті, освітнього персоналу, ресурсів та інших ключових характеристик освітніх систем, що створює основу для міжнародної зіставності освітніх даних і визначає вимоги до їх формування на національному рівні.

Для сфери дошкільної освіти важливе значення мають класифікація програм за МСКО 2011, розмежування підрівнів ISCED 01 та ISCED 02, облік дітей за віком і статтю, а також показники, що характеризують педагогічний персонал за статтю, віком і статусом зайнятості. Водночас для рівня ISCED 0 окремі показники мають специфіку формування, що обумовлено відмінностями в організації дошкільної освіти в різних країнах.

Аналіз складу показників національної адміністративної звітності свідчить, що значна частина даних, необхідних для формування міжнародних індикаторів, уже наявна у формі державної статистичної звітності № 85-к. Водночас ключові відмінності між національною системою даних і міжнародними підходами пов'язані не лише з переліком показників, а насамперед із принципами їх формування. Міжнародна статистика передбачає можливість гнучкого групування даних відповідно до узгоджених класифікацій і формування похідних показників, тоді як у національній

---

⁴ UNESCO Institute for Statistics, OECD, Eurostat. UOE data collection on formal education: Manual on concepts, definitions and classifications. 2025 edition. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2025. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1014465/13741415/UOE+Manual+2025.pdf/abf3e3d6-c93c-7ecf-d2b5-0bfd679c2541?t=1752501339559>.

системі дані переважно збираються у вигляді агрегованих показників на рівні закладу. З огляду на це порівняльний аналіз здійснено за ключовими показниками UOE, що дозволило оцінити ступінь відповідності національних даних міжнародним вимогам і виявити основні методологічні розриви між національною системою даних і міжнародними підходами. Результати такого зіставлення узагальнено в табл. 2.

Таблиця 2

Відповідність показників адміністративної звітності України показникам Євростату у сфері дошкільної освіти

Показник Євростату	Розрізи показника	Одиниця подання даних	Відповідність даних України вимогам показника	Методологічний коментар
Основні показники Євростату (UOE) у сфері дошкільної освіти (діти)				
1. Діти, охоплені дошкільною освітою, за статтю, типом закладу та інтенсивністю участі	рівень освіти (ISCED 0, 01–02); тип закладу (державний, приватний); стать (усього, чоловіча, жіноча); інтенсивність участі (повний день, неповний день, еквівалент повної зайнятості[FTE])	Осіб	Часткова відповідність	Дані щодо кількості дітей за статтю та типом закладу наявні. Розподіл за підрівнями ISCED здійснюється наближено на основі віку дітей і не забезпечує повної методологічної відповідності, оскільки не враховує характеристики освітніх програм. Показник інтенсивності участі в чинній звітності визначається переважно на основі характеристик груп і не відображає фактичний режим відвідування окремих дітей. Для дошкільної освіти (ISCED 0) у міжнародній статистиці відсутній уніфікований підхід до визначення інтенсивності участі та розрахунку показника в еквіваленті повної зайнятості (FTE)
2. Діти, охоплені дошкільною освітою, за статтю та віком	вік (усього, менше 2-х років, 3 роки, 4 роки, 5 років, 6 років, 7 років); рівень освіти (ISCED 0, 01–02); стать (усього, чоловіча, жіноча)	Осіб	Часткова відповідність	Дані щодо кількості дітей за віком і статтю наявні та дозволяють формувати показник. Водночас розподіл за підрівнями ISCED здійснюється наближено на основі віку дітей і не забезпечує повної методологічної відповідності, оскільки не враховує характеристики освітніх програм

3. Діти, охоплені дошкільною освітою, за статтю та регіонами NUTS 2	рівень освіти (ISCED 0, 01–02); стать (усього, чоловіча, жіноча); регіон (NUTS 2)	Осіб	Часткова відповідність	Дані щодо кількості дітей за статтю та регіонами наявні, а застосування класифікації NUTS-UA ⁵ забезпечує їх територіальну зіставність із вимогами Євростату. Водночас розподіл за підрівнями ISCED здійснюється наближено на основі віку дітей і не забезпечує повної методологічної відповідності, оскільки не враховує характеристики освітніх програм
4. Рівень охоплення дітей дошкільною освітою (participation rate)	вік; рівень освіти (ISCED 0, 01–02); стать; регіон (NUTS 2)	%	Часткова відповідність	Дані щодо кількості дітей, охоплених дошкільною освітою, наявні та дозволяють формувати чисельник показника. Водночас розрахунок показника потребує використання даних про чисельність населення відповідних вікових груп. В умовах відсутності актуальної офіційно оприлюдненої оцінки чисельності населення забезпечення стабільного та методологічно узгодженого розрахунку показника є обмеженим. У міжнародній статистиці цей показник подається у кількох варіаціях залежно від вікових груп і рівня агрегації, зокрема як охоплення дітей віком від 3 або 4 років до віку початку обов'язкової освіти, у тому числі на регіональному рівні (NUTS 2)
Основні показники Євростату (UOE) щодо педагогічного персоналу у сфері дошкільної освіти				

⁵ Про затвердження Статистичної класифікації територіальних одиниць України (NUTS-UA) : наказ Державної служби статистики України від 18.07.2024 № 189. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0189832-24#Text>.

1. Вихователі за статтю та віковими групами	рівень освіти (ISCED 0, 01–02); вік (усього, менше 25 років, 25–29, 30–34, 35–39, 40–44, 45–49, 50–54, 55–59, 60–64, 65+); стать (усього, чоловіча, жіноча)	Осіб	Переважна відповідність	Дані щодо чисельності вихователів за статтю і віковими групами наявні та забезпечують формування відповідного показника. У контексті дошкільної освіти категорія вихователів відповідає міжнародному визначенню classroom teachers для рівня ISCED 0. Водночас розподіл за підрівнями ISCED (01–02) здійснюється наближено на основі віку дітей і не повною мірою враховує характеристики освітніх програм
2. Вихователі за статтю, типом закладу та статусом зайнятості	рівень освіти (ISCED 0, 01–02); тип закладу (усього, державний, приватний); стать (усього, чоловіча, жіноча); статус зайнятості / робочий час (повний робочий день, неповний робочий день, еквівалент повної зайнятості)	Осіб	Часткова відповідність	Дані щодо чисельності вихователів за типом закладу, статтю та робочим часом наявні. Водночас розподіл за підрівнями ISCED здійснюється наближено та не повною мірою ґрунтується на характеристиках освітніх програм. Розрахунок еквівалента повної зайнятості (FTE) потребує даних про сумарне педагогічне навантаження працівника, тоді як чинна звітність агрегується на рівні закладу і не дозволяє ідентифікувати того самого працівника в межах системи в цілому: одна особа може обіймати кілька посад з неповним навантаженням або працювати в кількох закладах і враховується як кілька працівників. Це обмежує можливість стандартизованого розрахунку FTE та повної зіставності з міжнародними даними
3. Співвідношення дітей до вихователів за рівнем освіти	рівень освіти (ISCED 0, 01–02)	Співвідношення (коефіцієнт)	Переважна відповідність	Дані щодо чисельності дітей і вихователів наявні та дозволяють розрахувати відповідний показник. Водночас розподіл за підрівнями ISCED

				здійснюється наближено і не повною мірою враховує характеристики освітніх програм
4. Співвідношення дітей до вихователів та асистентів вихователів за рівнем освіти	рівень освіти (ISCED 0, 01–02)	Співвідношення (коефіцієнт)	Часткова відповідність	Дані щодо чисельності дітей і вихователів наявні та дозволяють розрахувати відповідний показник. Водночас у національній статистиці облік асистентів вихователів здійснюється лише для інклюзивних груп і охоплює переважно підтримку дітей з особливими освітніми потребами. У міжнародній статистиці категорія teacher aides має ширше значення й охоплює допоміжний персонал незалежно від типу групи, що зумовлює обмежену зіставність показника. Крім того, розподіл за підрівнями ISCED здійснюється наближено і не повною мірою враховує характеристики освітніх програм
5. Розподіл вихователів за віковими групами (у %)	рівень освіти (ISCED 0, 01–02); вік (усього, менше 25 років, 25–29, 30–34, 35–39, 40–44, 45–49, 50–54, 55–59, 60–64, 65+); стать (усього, чоловіча, жіноча)	%	Переважна відповідність	Дані щодо вікового розподілу вихователів наявні та дозволяють формувати відповідний показник у відсотках. Водночас розподіл за підрівнями ISCED (01–02) здійснюється наближено і не повною мірою враховує характеристики освітніх програм
6. Жінки серед педагогічних працівників закладів дошкільної освіти – у % до загальної кількості педагогічних працівників на відповідному рівні освіти	рівень освіти (ISCED 0, 01–02)	%	Переважна відповідність	Дані щодо чисельності педагогічних працівників за статтю наявні та дозволяють розрахувати відповідний показник. Водночас розподіл за підрівнями ISCED (01–02) здійснюється наближено і не повною мірою враховує характеристики освітніх програм

7. Жінки серед керівного персоналу закладів дошкільної освіти – у % до загальної кількості керівного персоналу, за рівнем освіти	рівень освіти (ISCED 0, 01–02)	%	Переважна відповідність	Дані щодо чисельності керівного персоналу закладів дошкільної освіти за статтю наявні та дозволяють розрахувати відповідний показник. Розподіл за підрівнями ISCED (01–02) здійснюється наближено і не повною мірою враховує характеристики освітніх програм
8. Педагогічні працівники, які працюють неповний робочий час – у % до загальної кількості педагогічних працівників	рівень освіти (ISCED 0, 01–02)	%	Часткова відповідність	Дані щодо педагогічних працівників із неповним робочим часом наявні та дозволяють розрахувати відповідний показник. Водночас загальна кількість педагогічних працівників визначається за фізичними особами, тоді як показники неповного навантаження формуються за посадами (ставками), що може призводити до повторного врахування окремих працівників. Крім того, облік здійснюється на рівні окремого закладу без ідентифікації працівників у системі в цілому, що не дозволяє уникнути дублювання у разі зайнятості в кількох закладах. Розподіл за підрівнями ISCED (01–02) здійснюється наближено

Складено авторами.

Результати порівняльного аналізу свідчать, що національна система адміністративної звітності у сфері дошкільної освіти забезпечує формування значної частини базових показників, що використовуються в міжнародній статистиці. Водночас рівень їх методологічної зіставності з європейськими підходами залишається частковим і визначається не стільки наявністю даних, скільки особливостями їх формування та рівнем деталізації.

Ключовим обмеженням є агрегований характер даних, які збираються на рівні закладу освіти у вигляді узагальнених показників. Такий підхід обмежує можливості гнучкого перегрупування даних відповідно до міжнародних класифікацій і не дозволяє формувати показники, що потребують обліку характеристик окремих осіб або освітніх послуг. Саме ця особливість є в основі більшості виявлених методологічних розривів.

Одним із системних розривів є підхід до класифікації освітніх програм за підрівнями ISCED 01 та ISCED 02. У міжнародній статистиці така класифікація здійснюється на основі характеристик освітніх програм, тоді як у національній звітності вона фактично ґрунтується на віковому розподілі дітей. Це дозволяє лише наближено відтворювати відповідні підрівні та не забезпечує повної методологічної відповідності.

Іншим важливим аспектом є облік інтенсивності участі дітей у дошкільній освіті. Для рівня ISCED 0 у міжнародній статистиці відсутній уніфікований підхід до визначення інтенсивності участі дітей та розрахунку показника в еквіваленті повної зайнятості (FTE), що пов'язано з відмінностями між країнами у тривалості та режимах перебування дітей у програмах дошкільної освіти. Водночас для цілей міжнародного зіставлення важливо мати дані, які дозволяють розрізняти повну та неповну участь дітей. У чинній звітності такі характеристики визначаються переважно на основі типу або режиму функціонування груп, а не фактичного режиму участі окремої дитини.

Суттєвим обмеженням для формування міжнародно зіставних показників є також відсутність можливості коректного розрахунку еквівалента повної зайнятості (FTE) педагогічних працівників. Розрахунок цього

показника потребує даних про сумарне навантаження працівника, тоді як у національній звітності інформація про зайнятість формується на рівні окремих закладів і не дозволяє ідентифікувати працівника в межах системи в цілому або агрегувати його навантаження за всіма місцями роботи та посадами.

Окремі розриви пов'язані з класифікацією педагогічного персоналу. Зокрема, національні підходи до обліку асистентів вихователів орієнтовані переважно на інклюзивні групи та мають більш вузьке функціональне наповнення порівняно з категорією *teacher aides* у міжнародній статистиці, що обмежує можливості повної зіставності відповідних показників.

Загалом результати порівняння свідчать, що національна система збору даних у сфері дошкільної освіти має достатню інформаційну основу для формування більшості міжнародних показників. Водночас ключові обмеження пов'язані з рівнем деталізації даних і принципами їх організації, що визначає необхідність переходу до більш гнучкої моделі формування освітньої інформації.

4. Порівняння законодавчих підходів України та ЄС у сфері статистики дошкільної освіти

Виявлені методологічні обмеження національної системи даних значною мірою зумовлені особливостями нормативно-правового регулювання статистики освіти. У цьому контексті доцільно розглянути відмінності між підходами України та країн ЄС до організації статистики дошкільної освіти.

Порівняння законодавчих підходів України та країн ЄС у сфері регулювання статистики дошкільної освіти дає підстави стверджувати, що в обох випадках цей рівень освіти розглядається як важливий елемент освітньої системи, який підлягає системному обліку, статистичному моніторингу та використанню в процесі формування державної політики. Водночас моделі правового регулювання мають як спільні риси, так і суттєві відмінності, що пов'язані з різною інституційною організацією статистичних систем, ступенем нормативної деталізації та рівнем інтеграції адміністративних даних у процес статистичного виробництва.

У країнах ЄС статистика дошкільної освіти регулюється як складова загальної системи освітньої статистики. Її правову основу формують Регламент (ЄС) № 223/2009⁶ про європейську статистику, Регламент (ЄС) № 452/2008⁷ про статистику освіти та навчання протягом життя, а також імплементаційні акти, що деталізують склад показників, формати даних, строки їх передачі та вимоги до якості. Дошкільна освіта в цій системі охоплюється через класифікацію ISCED 0, що дозволяє здійснювати уніфікований облік дітей, охоплених раннім і дошкільним навчанням, характеристик закладів, педагогічного персоналу та окремих параметрів

---

⁶ Regulation (EC) No 223/2009 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2009 on European statistics and repealing Regulation (EC, Euratom) No 1101/2008 of the European Parliament and of the Council on the transmission of data subject to statistical confidentiality to the Statistical Office of the European Communities, Council Regulation (EC) No 322/97 on Community Statistics, and Council Decision 89/382/EEC, Euratom establishing a Committee on the Statistical Programmes of the European Communities. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2009/223/oj/eng>.

⁷ Regulation (EC) No 452/2008 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 concerning the production and development of statistics on education and lifelong learning. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2008/452/oj/eng>.

фінансування. Такий підхід забезпечує методологічну єдність статистики дошкільної освіти в усіх країнах-членах ЄС і створює умови для міжнародного порівняння показників доступності, охоплення та якості освітніх послуг.

В Україні статистика дошкільної освіти регулюється на основі поєднання загального статистичного законодавства, галузевого освітнього законодавства та підзаконних нормативних актів. Базовим актом у сфері офіційної статистики є Закон України «Про офіційну статистику»⁸, який визначає правові й організаційні засади збору, обробки, поширення та захисту статистичної інформації. Спеціальне галузеве регулювання здійснюється насамперед Законом України «Про дошкільну освіту» у новій редакції, який визначає дошкільну освіту як окремий рівень освіти та встановлює обов'язок органів управління освітою і закладів дошкільної освіти забезпечувати ведення обліку дітей, кадрового складу, мережі закладів і умов освітнього середовища. Таким чином, на відміну від ЄС, де статистика дошкільної освіти регламентується переважно в межах надгалузевих статистичних регламентів, в Україні вона додатково закріплюється на рівні спеціального галузевого закону.

Спільною рисою українського та європейського підходів є визнання статистики дошкільної освіти важливим інструментом державної політики. І в ЄС, і в Україні статистичні дані використовуються для оцінювання рівня охоплення дітей дошкільною освітою, аналізу мережі закладів, кадрового забезпечення, доступності освітніх послуг та, частково, фінансового забезпечення системи. Крім того, обидві моделі ґрунтуються на принципах професійної незалежності, достовірності, порівнюваності та конфіденційності статистичної інформації. У ЄС ці принципи розкриваються в Європейському кодексі практики статистики та ESS Quality Assurance Framework⁹, тоді як в Україні вони закріплені у Законі «Про офіційну статистику», який також

---

⁸ Про офіційну статистику : Закон України від 16.08.2022 № 2524-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2524-20#Text>

⁹ Quality Assurance Framework of the European Statistical System. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/64157/4392716/ESS-QAF-V1-2final.pdf/bbf5970c-1adf-46c8-afc3-58ce177a0646>.

встановлює режим статистичної конфіденційності та правила використання адміністративних даних.

Водночас суттєвою відмінністю є рівень нормативної деталізації. У країнах ЄС статистика дошкільної освіти включена в єдину систему формальної освіти, для якої на рівні регламентів чітко визначено склад статистичних таблиць, перелік змінних, правила класифікації та вимоги до якості даних. Українська модель є менш централізовано стандартизованою на рівні закону і більшою мірою спирається на підзаконне та відомче регулювання. Практичний збір даних про дошкільну освіту організовується через накази МОН щодо відомчої адміністративної звітності, а також через функціонування ПАК «АІКОМ», який забезпечує збирання, верифікацію та агрегування даних щодо мережі, контингенту та кадрів у сфері дошкільної і загальної середньої освіти. Отже, в Україні значна частина реального статистичного процесу у сфері дошкільної освіти врегульовується не стільки законом, скільки адміністративно-технологічними механізмами його реалізації.

Важливою сферою порівняння є використання адміністративних даних і цифрових систем. У ЄС розвиток освітньої статистики пов'язаний із переходом до інтегрованої моделі використання адміністративних джерел, електронного обміну даними та скорочення навантаження на респондентів. Аналогічна тенденція спостерігається й в Україні. Закон України «Про офіційну статистику» прямо передбачає можливість використання адміністративних даних для статистичних цілей, а функціонування ЄДЕБО та ПАК «АІКОМ» створює передумови для переходу від паперової звітності до реєстрової моделі статистики. Проте якщо в ЄС така модель уже є частиною єдиної наднаціональної статистичної системи, в Україні цифрові інструменти поки мають переважно відомчо-управлінський характер, хоча й дедалі активніше використовуються як джерело для офіційної статистики.

Окремої уваги заслуговує питання захисту даних у сфері дошкільної освіти, оскільки вона стосується неповнолітніх дітей. У ЄС обробка таких

даних здійснюється в межах вимог GDPR, який встановлює жорсткі стандарти законності, мінімізації, безпеки та конфіденційності обробки персональної інформації. В Україні подібну функцію виконує Закон України «Про захист персональних даних»¹⁰ у поєднанні з положеннями Закону України «Про офіційну статистику» щодо статистичної конфіденційності. Спільною рисою є те, що в обох системах законодавство намагається забезпечити баланс між необхідністю отримання повної статистичної інформації та захистом персоналізованих даних дітей і працівників закладів дошкільної освіти. Водночас у ЄС ці правила більш системно інтегровані в загальну архітектуру статистичного виробництва, тоді як в Україні питання поєднання статистичного, адміністративного та публічного використання даних ще потребує подальшого унормування і методологічного розмежування.

Ще одна відмінність пов'язана з роллю статистики дошкільної освіти у стратегічному плануванні. У ЄС показники участі дітей у дошкільній освіті включені до системи стратегічних орієнтирів ET 2020, ET 2030 та політики Європейського простору освіти. Це означає, що статистика дошкільної освіти використовується не лише як інструмент обліку, а й як засіб наднаціонального порівняльного моніторингу досягнення цільових показників. В Україні статистика дошкільної освіти поки більшою мірою орієнтована на внутрішньодержавні управлінські потреби: планування мережі закладів, облік охоплення дітей, кадрове забезпечення та організацію фінансування. Тобто у ЄС статистика дошкільної освіти сильніше інтегрована в систему стратегічного управління на міждержавному рівні, тоді як в Україні вона переважно використовується як інструмент національного та місцевого адміністрування.

Отже, порівняння законодавчих підходів України та країн ЄС у регулюванні статистики дошкільної освіти дає підстави зробити висновок, що українська система за своїми базовими принципами істотно наближена до

---

¹⁰ Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>

європейської. Це проявляється у визнанні ролі офіційної статистики, орієнтації на міжнародні стандарти, використанні адміністративних даних, розвитку цифрових систем і запровадженні механізмів захисту персональної інформації. Водночас зазначені відмінності пояснюють частину методологічних розривів, виявлених у попередньому розділі, зокрема обмеження у формуванні міжнародно зіставних показників і використанні даних для поглибленого аналітичного аналізу. Для України перспективним напрямом подальшого розвитку є посилення гармонізації статистичних процедур із підходами ЄС, розширення використання міжнародно зіставних індикаторів, а також подальша інтеграція адміністративних і статистичних даних у цілісну систему доказового управління дошкільною освітою.

5. Методологічні й інституційні напрями гармонізації системи освітніх даних у сфері дошкільної освіти

Методичні підходи до гармонізації

Цифрова трансформація системи освіти та інтеграція України до європейського освітнього простору актуалізують необхідність гармонізації національної системи освітньої статистики із міжнародними стандартами. Особливо це стосується дошкільної освіти як базового рівня освітньої системи, для якого в Європейському Союзі сформовано розвинену багаторівневу модель статистичного спостереження, що ґрунтується на стандартах UOE (UNESCO–OECD–Eurostat data collection) та класифікації ISCED 2011. У цьому контексті гармонізація має розглядатися не як технічне узгодження окремих показників, а як системна трансформація методології збору, структурування та інтерпретації даних.

Проведений порівняльний аналіз форм адміністративної звітності України, зокрема форми № 85-К, та статистичних підходів ЄС показав, що національна система загалом охоплює базові кількісні параметри функціонування дошкільної освіти, однак характеризується обмеженою деталізацією, недостатньою узгодженістю класифікацій та відсутністю низки ключових змінних, що використовуються у міжнародній практиці.

Це зумовлює необхідність формування методичних підходів, спрямованих на забезпечення порівнюваності, аналітичності та інтегрованості освітніх даних.

Методично гармонізація системи освітніх показників дошкільної освіти має базуватися на принципі багатовимірності статистичного спостереження. На відміну від традиційної для України моделі, орієнтованої переважно на облік контингенту та мережі закладів, європейський підхід передбачає поєднання структурних, процесних і результативних показників. Це означає необхідність переходу від фіксації абсолютних значень (кількість дітей, закладів, працівників) до формування системи показників, які дозволяють

аналізувати доступність, інтенсивність участі, кадрове забезпечення та ефективність функціонування системи.

Ключовим методичним орієнтиром є впровадження міжнародної класифікації ISCED 2011, зокрема чіткого розмежування програм дошкільної освіти за підрівнями ISCED 010 (ранній розвиток дітей) та ISCED 020 (передшкільна освіта). У національній практиці така диференціація реалізована частково, що ускладнює зіставлення з даними країн ЄС. Методично це потребує не лише адаптації статистичних форм, але й узгодження освітніх програм, вікових меж та функціонального призначення відповідних рівнів освіти.

Важливим методичним підходом є гармонізація структури статистичних змінних. Європейська система передбачає обов'язкову деталізацію показників за віком, статтю, типом закладу, інтенсивністю участі та статусом зайнятості персоналу. У вітчизняній статистиці частина цих розрізів або відсутня, або представлена в агрегованому вигляді, що обмежує можливості аналітики. Відповідно, гармонізація має передбачати впровадження уніфікованих підходів до структурування даних, що забезпечить їх міжнародну порівнюваність.

Суттєвим методичним компонентом є застосування показника еквівалента повної зайнятості (Full-Time Equivalent, FTE), який є стандартом у міжнародній статистиці освіти. Використання FTE дозволяє перейти від обліку кількості працівників до оцінки реального обсягу трудових ресурсів, що є критично важливим для аналізу ефективності кадрового забезпечення. У контексті дошкільної освіти це також дає можливість коректно оцінювати співвідношення дітей і педагогічного персоналу, що є одним із ключових індикаторів якості освітніх послуг.

Окремої уваги потребує методичний підхід до вимірювання інтенсивності участі у дошкільній освіті. У європейській статистичній практиці класифікація за ознакою повного та неповного навчального навантаження (full-time / part-time) ґрунтується на передбаченому обсязі

освітньої програми (intended study load), а не на фактичній тривалості перебування дитини у закладі. Водночас для рівня ISCED 0 у міжнародній статистиці відсутній уніфікований підхід до визначення інтенсивності участі, що зумовлено відмінностями в організації дошкільної освіти в різних країнах. В Україні інтенсивність участі відображається опосередковано через режими функціонування груп. Такий підхід відповідає особливостям організації освітнього процесу у сфері дошкільної освіти, однак не забезпечує прямої зіставності з міжнародними класифікаціями. У цьому контексті подальший розвиток статистики дошкільної освіти пов'язаний із формуванням національно узгодженого підходу до вимірювання інтенсивності участі, який, з одного боку, враховує специфіку освітніх програм, а з іншого – дозволяє забезпечити необхідний рівень міжнародної порівнюваності.

Методична гармонізація також передбачає інтеграцію адміністративних даних із іншими джерелами інформації. Європейська модель поєднує дані закладів освіти з результатами вибіркового обстежень, демографічної статистики та соціальних досліджень, що дозволяє формувати комплексне уявлення про функціонування системи освіти. У національному контексті це означає необхідність розвитку міжвідомчої інтеграції даних, зокрема у взаємодії з системами охорони здоров'я та соціального захисту.

Узагальнення ключових методичних відмінностей та напрямів гармонізації наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Ключові методичні підходи до гармонізації системи освітніх показників дошкільної освіти

Напрямок гармонізації	ЄС (методичний підхід)	Україна (поточний стан)	Методичний вектор гармонізації
Класифікація освіти	ISCED 010/020	Часткова відповідність	Чітке розмежування програм
Структура показників	Багатовимірні (вік, стать, інтенсивність)	Агрегована	Деталізація змінних
Персонал	FTE, статус зайнятості	Headcount	Впровадження FTE
Інтенсивність участі	Стандартизована	Опосередкована	Уніфікація підходів
Джерела даних	Комбіновані	Адміністративні	Інтеграція джерел

Складено авторами.

Важливим методичним аспектом є також перехід від виключно кількісного до кількісно-якісного підходу у формуванні освітніх показників. Це передбачає включення до системи статистики індикаторів, що характеризують доступність освіти, інклюзивність, умови освітнього середовища та участь батьків. Такий підхід відповідає сучасним європейським практикам, де статистика розглядається як інструмент оцінки якості та ефективності освітньої політики.

Окремим напрямом є розвиток методології вимірювання інклюзивної освіти. У країнах ЄС застосовуються стандартизовані підходи до обліку дітей з особливими освітніми потребами, які враховують не лише факт їх навчання, а й рівень інтеграції, доступ до підтримки та освітні результати. В Україні відповідні дані формуються фрагментарно, що зумовлює необхідність розроблення комплексної системи показників, узгодженої з міжнародними стандартами.

Підсумовуючи викладене, доцільно підкреслити, що окреслені методичні підходи потребують не лише концептуального обґрунтування, але й їх поетапної операціоналізації у вигляді конкретних інструментів, процедур та регламентів збору й обробки даних. Саме на цьому етапі відбувається перехід від загальних принципів гармонізації до прикладного рівня, який забезпечує узгодженість статистичних показників, їх відтворюваність та практичну придатність для управлінських рішень. У цьому контексті особливого значення набуває формування системи чітко структурованих пропозицій, спрямованих на усунення ідентифікованих методичних розривів між національною практикою та стандартами ЄС, а також на створення єдиного методологічного поля для функціонування освітньої статистики у сфері дошкільної освіти. З огляду на це, подальші пропозиції логічно конкретизують визначені підходи та окреслюють пріоритетні напрями їх практичної реалізації.

1. Першочерговою передумовою гармонізації є розроблення чітких методичних критеріїв класифікації освітніх програм у сфері дошкільної освіти

за рівнями ISCED 010 (ранній розвиток дітей) та ISCED 020 (дошкільна / передшкільна освіта). Такі критерії мають ґрунтуватися не лише на віці дітей або типі закладу, а насамперед на характеристиках освітньої програми: її цільовому призначенні, змісті, віковій групі, очікуваному освітньому навантаженні та місці в структурі дошкільної освіти. Без такого методичного розмежування неможливо коректно формувати міжнародно зіставні показники щодо охоплення дітей, персоналу й освітніх послуг.

2. Наступним кроком має стати перехід від традиційної агрегованої статистичної звітності до системи первинних наборів даних. Це означає, що дані мають збиратися не лише у вигляді зведених показників, а на рівні ключових об'єктів обліку: закладу, освітньої послуги, дитини, групи, працівника, зайнятості працівника та подій участі дитини в освітньому процесі. Саме така модель дозволяє надалі формувати різні показники для національної та міжнародної статистики без дублювання збору даних і без ручного перерахунку агрегованих форм.

3. Для гармонізації з європейською статистичною практикою важливо, щоб базовою одиницею класифікації була не лише установа чи група, а саме освітня послуга або програма. Це дозволить коректно пов'язувати кожну послугу з рівнем ISCED, віковою категорією дітей, формою здобуття освіти, режимом функціонування, тривалістю участі й іншими характеристиками. Такий підхід є особливо важливим в умовах появи різних типів організації освітньої діяльності – міні-садків, сімейних садків, мобільних садків, центрів педагогічного партнерства тощо.

4. Після визначення класифікаційної основи необхідно стандартизувати змінні, без яких неможлива зіставність із UOE, UIS та OECD. Йдеться про вік і стать дітей, рівень ISCED, тип освітньої послуги, форму здобуття освіти, інтенсивність участі, статус відвідування, тип персоналу, характеристики зайнятості працівників, а також показники, необхідні для оцінювання обсягу педагогічного навантаження. Важливим елементом цього процесу є формування узгодженого підходу до визначення інтенсивності участі дітей у

дошкільній освіті та пов'язаних із нею показників, а також показників, що характеризують обсяг педагогічного навантаження. Це передбачає визначення відповідних статистичних змінних і правил їх обліку з урахуванням специфіки національної системи та вимог міжнародної порівнюваності. Водночас у чинній системі частина зазначених змінних або відсутня, або подана в агрегованому вигляді, що обмежує аналітичні можливості

5. Завершальним практичним кроком має стати інтеграція всіх наборів даних у єдину інформаційну систему, де записи про дітей, освітні послуги, заклади, групи, працівників і події участі пов'язані між собою через унікальні ідентифікатори. Це дозволить перейти від разового збору звітності до постійно актуалізованої системи адміністративних даних, придатної для управлінської аналітики, планування мережі, оцінювання доступності, розрахунку кадрових показників і підготовки міжнародної звітності. Саме така інтегрована модель створює основу для доказової освітньої політики та поступового заміщення застарілих форм статистичної звітності сучасною системою даних.

Розвиток нормативного забезпечення та наборів даних

З метою приведення нормативно-правового регулювання у сфері дошкільної освіти у відповідність до сучасних підходів управління даними, а також з урахуванням рекомендацій Європейської комісії щодо розвитку Європейського простору освітніх даних, пропонуємо внести комплексні зміни до наказу Міністерства освіти і науки України про затвердження наборів даних у сфері дошкільної освіти. Основою для формування таких змін є перехід від агрегованої статистичної звітності до системи персоналізованих, взаємопов'язаних та інтероперабельних наборів даних, що забезпечують повний цикл управління інформацією.

Передусім доцільно закріпити в наказі концепцію єдиної системи освітніх даних у сфері дошкільної освіти, яка базується на принципах управління даними, зокрема визначенні стандартів якості даних, їх життєвого

циклу, відповідальності за введення, обробку та використання. Така система має забезпечувати інтеграцію даних між різними інформаційними ресурсами (ПАК «АІКОМ», державні реєстри, локальні системи закладів освіти), а також відповідати принципу «лише один раз», що передбачає одноразове введення даних із подальшим їх повторним використанням.

Пропонуємо нормативно закріпити багаторівневу структуру наборів даних, сформовану за логікою функціонування системи дошкільної освіти. Відповідно до наданого проєкту, така структура має включати ключові блоки: суб'єкти освітньої діяльності, освітні послуги, здобувачі освіти, зарахування та відвідування, працівники, групи, матеріально-технічна база, цифрова інфраструктура та безпечне освітнє середовище. У наказі доцільно не лише затвердити перелік цих наборів, але й визначити їх ієрархію, взаємозв'язки та роль у формуванні цілісної інформаційної системи.

Особливу увагу слід приділити базовому реєстру суб'єктів освітньої діяльності у сфері дошкільної освіти, який має виконувати функцію системоутворюючого елемента. У наказі доцільно передбачити обов'язковість використання унікальних ідентифікаторів для кожного закладу, його структурних підрозділів та місць провадження діяльності. Це дозволить забезпечити зв'язок між усіма наборами даних та уникнути дублювання інформації. Водночас необхідно встановити вимоги до обов'язкових атрибутів таких даних, включно з географічними координатами, територіальною приналежністю, інфраструктурними характеристиками та ліцензійними параметрами.

У частині даних про освітні послуги пропонуємо закріпити їх класифікацію відповідно до типів організації освітньої діяльності, визначених законодавством (ясла, дитячі садки, сімейні форми, мобільні форми тощо), а також забезпечити їх узгодження з міжнародною класифікацією ISCED 2011 (рівні ISCED 01–02). Це дозволить забезпечити порівнюваність національних даних із даними ЄС і міжнародних організацій. Важливо також передбачити

фіксацію параметрів інтенсивності участі дітей (повний/неповний день), що відповідає підходам OECD та Eurostat.

Принципово новим елементом є впровадження персоналізованого обліку здобувачів дошкільної освіти. У наказі доцільно визначити перелік обов'язкових даних про дітей, включаючи демографічні характеристики, соціальний статус, інформацію про особливі освітні потреби й участь в освітньому процесі. При цьому необхідно чітко регламентувати питання захисту персональних даних, передбачивши використання механізмів анонімності та обмеження доступу до чутливої інформації відповідно до європейських стандартів захисту даних.

Окремим положенням слід врегулювати облік зарахування та відвідування дітей, що дозволить перейти від формального обліку контингенту до аналізу фактичної участі дітей у системі дошкільної освіти. Це має важливе значення для визначення реального рівня охоплення дошкільною освітою, планування мережі закладів та оцінки ефективності освітньої політики.

У сфері кадрового забезпечення пропонуємо розмежувати набори даних про персональні характеристики працівників та їх зайнятість. Такий підхід відповідає міжнародним стандартам статистики освіти та дозволяє здійснювати більш точний аналіз кадрового потенціалу, зокрема розрахунок показників еквівалента повної зайнятості, співвідношення дітей і педагогів, рівня кваліфікації персоналу.

Важливим компонентом є також запровадження наборів даних про групи, які дозволяють аналізувати організацію освітнього процесу на мікрорівні. У наказі доцільно передбачити класифікацію груп за функціональним типом (загального розвитку, інклюзивні, спеціальні), віковим складом та режимом перебування дітей, що забезпечить можливість оцінки доступності та якості освітніх послуг.

З огляду на сучасні виклики, доцільно посилити увагу до інфраструктурних і безпекових аспектів. У наказі необхідно закріпити набори

даних про матеріально-технічну базу закладів, включно з інформацією про стан будівель, доступність для осіб з інвалідністю, наявність укриттів та інженерних мереж. Окремо слід передбачити збір даних про безпечне освітнє середовище, що охоплює як фізичну безпеку, так і психологічне благополуччя дітей, наявність політики безпеки, системи оповіщення та механізмів реагування на надзвичайні ситуації.

У контексті цифрової трансформації освіти пропонуємо закріпити обов'язковість формування наборів даних про інформаційно-цифрову інфраструктуру закладів дошкільної освіти. Це включає показники доступу до інтернету, забезпечення цифровими пристроями, наявність IT-підтримки та рівень цифрової готовності закладів. Такі дані є критично важливими для реалізації політики цифровізації освіти та розвитку електронних сервісів.

З метою забезпечення якості та достовірності даних доцільно передбачити впровадження системи валідації та контролю, яка включатиме автоматизовані перевірки, міжсистемну звірку даних і регулярні аудити. Водночас необхідно визначити відповідальних суб'єктів за введення, перевірку та актуалізацію даних на різних рівнях управління освітою.

Окрему увагу слід приділити питанням відкритості даних. У наказі доцільно визначити перелік наборів даних, що підлягають оприлюдненню у форматі відкритих даних, а також вимоги до їх публікації (машиночитані формати, метадані, ліцензії). Це сприятиме підвищенню прозорості освітньої системи та розвитку аналітичних досліджень.

Завершальним елементом пропозицій є запровадження механізму регулярного перегляду та оновлення наборів даних. Такий механізм має враховувати зміни у законодавстві, міжнародні стандарти та потреби користувачів даних. Доцільно також передбачити створення консультативного органу або робочої групи із залученням експертів, науковців та представників органів управління освітою.

Таким чином, запропоновані зміни до наказу МОН України забезпечують формування сучасної, інтегрованої та сумісної з європейськими

стандартами системи даних у сфері дошкільної освіти. Їх реалізація сприятиме підвищенню якості управління освітою, забезпеченню доступності та рівності освітніх послуг, а також інтеграції України до Європейського освітнього простору.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз засвідчив, що система збору та формування даних у сфері дошкільної освіти України є інституційно сформованою та функціонально цілісною. Вона базується на нормативно визначених вимогах, поєднує державне статистичне спостереження й адміністративні джерела даних і забезпечує регулярне отримання інформації про ключові параметри функціонування системи дошкільної освіти. Впровадження цифрових інструментів, зокрема ПАК «АІКОМ», створило передумови для централізованого накопичення й обробки даних, підвищило їх узгодженість і оперативність використання.

Водночас наявна модель даних залишається переважно ресурсно-орієнтованою. Вона забезпечує базову інформацію про контингент дітей, мережу закладів, кадрове забезпечення та окремі аспекти інклюзивної освіти, що дозволяє здійснювати загальний моніторинг системи та підтримувати прийняття управлінських рішень у межах поточних потреб.

Ключовим обмеженням є агрегований характер даних, що формуються на рівні закладів освіти. Це обмежує можливості формування показників, які потребують обліку характеристик окремих здобувачів освіти та педагогічних працівників, ускладнює аналіз інтенсивності участі дітей, відстеження освітніх траєкторій та оцінювання фактичної доступності дошкільної освіти. Унаслідок цього частина міжнародно зіставних індикаторів може бути відтворена лише наближено або не формується.

Порівняння з підходами Європейського Союзу показало, що ці обмеження мають системний характер і зумовлені відмінностями у принципах формування освітньої статистики. Європейська модель ґрунтується на стандартизованих класифікаціях, багатовимірній структурі показників та інтеграції статистичних і адміністративних даних, тоді як в Україні домінує звітна модель, що базується на агрегованих показниках і має обмежену гнучкість їх використання.

У цьому контексті розвиток системи освітніх даних у сфері дошкільної освіти пов'язаний із переходом від моделі статистичного обліку до моделі управління даними. Такий перехід передбачає формування взаємопов'язаних наборів даних, що дозволяють отримувати різні показники залежно від аналітичних потреб, а також підвищення рівня деталізації, стандартизації та інтегрованості даних.

Узагальнення виявлених методологічних розривів дозволяє виокремити системний характер трансформації, необхідної для гармонізації освітніх даних, яка охоплює:

- перехід від агрегованої звітності до системи первинних даних;
- зміну одиниці обліку від закладу до освітньої послуги, дитини та працівника;
- впровадження уніфікованих класифікацій і змінних відповідно до міжнародних стандартів;
- інтеграцію адміністративних і статистичних даних в єдину інформаційну систему.

Такий підхід забезпечує не лише технічну сумісність показників, а й зміну логіки функціонування системи освітніх даних у цілому.

Підвищення методологічної узгодженості з міжнародними стандартами передбачає, зокрема, чітке розмежування підрівнів ISCED 01 та ISCED 02, розвиток підходів до вимірювання інтенсивності участі у дошкільній освіті та розширення спектра показників, що відображають не лише ресурси, а й доступність і функціонування системи.

У ширшому контексті результати дослідження підтверджують, що розвиток системи освітніх даних у сфері дошкільної освіти є передумовою переходу до повноцінної моделі формування освітньої політики на основі доказових даних (*evidence-based policymaking*). Йдеться не лише про вдосконалення статистичних інструментів, а про формування інтегрованого інформаційного середовища, яке забезпечує зв'язок між даними, аналітикою та управлінськими рішеннями на різних рівнях системи освіти.

Таким чином, система статистики дошкільної освіти України має достатню інституційну та інформаційну основу для подальшого розвитку та інтеграції у європейський статистичний простір. Її подальша трансформація пов'язана із переходом до більш гнучкої та аналітично орієнтованої моделі формування даних, у межах якої освітня статистика є інструментом не лише моніторингу, а й стратегічного аналізу.